

Vec C-393/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

28. jún 2023

Vnútroštátny súd:

Hoge Raad der Nederlanden

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

23. jún 2023

Navrhovateľky v konaní o kasačnom opravnom prostriedku:

Athenian Brewery SA

Heineken NV

Odporkyňa v konaní o kasačnom opravnom prostriedku:

Macedonian Thrace Brewery SA

Predmet konania vo veci samej

Konanie vo veci samej sa týka sporu medzi spoločnosťou Macedonian Thrace Brewery SA (ďalej len „spoločnosť MTB“) na jednej strane a spoločnosťami Athenian Brewery SA (ďalej len „spoločnosť AB“) a Heineken NV (ďalej len „spoločnosť Heineken“) na strane druhej o porušení pravidiel hospodárskej súťaže na gréckom trhu s pivom, ktorého sa dopustila spoločnosť AB. Za toto porušenie pravidiel hospodárskej súťaže chce spoločnosť MTB žalovať na holandských súdoch spoločne a nerozdielne spoločnosť AB a jej materskú spoločnosť, spoločnosť Heineken, so sídlom v Holandsku.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný podľa článku 267 ZFEÚ sa týka právomoci holandského súdnictva vo veci žaloby smerujúcej proti spoločnosti AB podľa článku 8 bodu 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1) (ďalej len „nariadenie Brusel Ia“). Vzniká pri tom otázka, či sa domnienka rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na dcérsku spoločnosť uplatňuje aj pri posudzovaní splnenia podmienky, že medzi žalobami proti obom spoločnostiam existuje taký úzky vzťah, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne.

Prejudiciálne otázky

1. Musí súd v mieste sídla materskej spoločnosti pri skúmaní svojej právomoci podľa článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia v situácii, akou je situácia v konaní vo veci samej, vo vzťahu k dcérskej spoločnosti so sídlom v inom členskom štáte v rámci skúmania požiadavky úzkej súvislosti stanovenej v tomto ustanovení použiť domnienku rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na hospodársku činnosť dcérskej spoločnosti, ktorá je predmetom sporu, uznanú hmotným právom hospodárskej súťaže?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku: Ako sa potom má v tejto súvislosti konkretizovať kritérium formulované v rozsudkoch Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) a Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449)? Pokiaľ sa popiera existencia rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na hospodársku činnosť dcérskej spoločnosti, postačí v tomto prípade na domnienku existencie právomoci podľa článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia vo vzťahu k tejto dcérskej spoločnosti zistenie, že nemožno vopred považovať za vylúčené, že takýto rozhodujúci vplyv existoval?

Citované predpisy práva Únie

Články 101 a 102 ZFEÚ

Článok 4 ods. 1 a článok 8 bod 1 nariadenia Brusel Ia

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Spoločnosť MTB je pivovar so sídlom v Grécku, ktorý pôsobí na gréckom trhu s pivom. Spoločnosť AB je pivovar so sídlom v Grécku, ktorý patrí do koncernu Heineken. Spoločnosť Heineken je spoločnosť so sídlom v Holandsku, ktorá určuje stratégiu a ciele koncernu Heineken. Sama v Grécku nevykonávala a nevykonáva žiadne operatívne obchody. Počas obdobia relevantného pre toto konanie spoločnosť Heineken nepriamo vlastnila asi 98,8 % akcií spoločnosti AB.
- 2 Grécky orgán na ochranu hospodárskej súťaže rozhodnutím z 19. septembra 2014 konštatoval, že spoločnosť AB v období od septembra 1998 do 14. septembra 2014 zneužívala svoje dominantné postavenie na gréckom trhu s pivom a toto konanie sa klasifikuje ako jediné a pokračujúce porušovanie článku 102 ZFEÚ a článku 2 gréckeho zákona o hospodárskej súťaži.
- 3 Spoločnosť MTB podala na Rechtbank Amsterdam (Súd v Amsterdame, Holandsko, ďalej len „Rechtbank“) návrh, aby súd konštatoval, že spoločnosti Heineken a AB spoločne a nerozdielne zodpovedajú za vyššie uvedené porušenie práva hospodárskej súťaže na gréckom trhu s pivom a spoločne a nerozdielne sú povinné nahradiť spoločnosti MTB všetku škodu, ktorá jej vznikla v dôsledku tohto porušenia. Spoločnosti Heineken a AB protinávrhom žiadali, aby Rechtbank konštatoval, že nemá právomoc rozhodovať o žalobe proti spoločnosti AB. Rechtbank tomuto návrhu vyhovel a konštatoval, že nemá právomoc na konanie o žalobe proti spoločnosti AB.
- 4 Gerechtshof Amsterdam (Odvolací súd Amsterdam, Holandsko, ďalej len „Gerechtshof“) v odvolacom konaní zrušil rozsudok Rechtbank a protinávrh zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podali spoločnosti Heineken a AB kasačnú sťažnosť na vnútroštátny súd, Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska, Holandsko, ďalej len „Hoge Raad“).

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 5 Rechtbank na prvom stupni rozhodol, že na základe základného pravidla stanoveného v článku 4 ods. 1 nariadenia Brusel Ia má právomoc konať o žalobe proti spoločnosti Heineken, keďže spoločnosť Heineken má sídlo v Amsterdame, v Holandsku. Vo vzťahu k spoločnosti AB však podľa ponímania Rechtbank nie je daná jeho právomoc podľa článku 8 bodu 1 tohto nariadenia, pretože nie je splnená podmienka stanovená v tomto ustanovení, podľa ktorej musí existovať

úzka súvislosť medzi žalobou proti spoločnosti Heineken a žalobou proti spoločnosti AB.

- 6 Gerechtshof na odôvodnenie zrušenia rozsudku Rechtbank najprv uvádza, že holandský súd sa pri posudzovaní vytykaného porušenia práva vzneseného voči spoločnosti Heineken nemôže vyhnúť tomu, aby vyhodnotil konanie spoločnosti AB a rozhodnutie gréckeho orgánu pre hospodársku súťaž. Ak by sa rovnakým skutkovým stavom zaoberali grécke súdy, nemožno vylúčiť, že tie by dospeli k inému posúdeniu ako holandský súd. Vzhľadom na riziko rozporných rozsudkov je preto v zásade naplnený predpoklad podľa článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia, že je vhodnejšie konať a rozhodnúť spoločne.
- 7 Otázka, či je možné žalobe proti spoločnosti Heineken vyhovieť, sa má vyjasniť v meritórnom konaní. Jedine keby sa vyhovenie žalobe muselo rozumne považovať za *a priori* vylúčené, mohlo by sa začatie konania vo veci na holandskom súde kvalifikovať ako zneužitie ustanovení nariadenia Brusel Ia o právomoci. O takýto prípad tu však nejde. Momentálne nemožno s dostatočnou istotou vylúčiť, že spoločnosti AB a Heineken sa z hľadiska práva hospodárskej súťaže musia považovať za jediný podnik.
- 8 V súvislosti s otázkou relevantnou z hľadiska práva Únie, či spoločnosť AB mohla rozumne predvídať, že bude žalovaná na holandskom súde, má význam skutočnosť, že spoločnosť AB v Grécku distribuuje pivo pod značkou Heineken a patrí do koncernu Heineken. Skutok, ktorý jej je kladený za vinu, spočíva v tom, že pri distribuovaní okrem iného aj tohto piva na tomto trhu zneužíva svoje dominantné postavenie. Bolo možné rozumne predvídať, že tento skutok možno klásť za vinu aj spoločnosti Heineken a žalovať ju na súde v mieste sídla tejto spoločnosti, pretože kladenie skutku za vinu priamo súvisí s jej príslušnosťou k tomuto koncernu a so značkou piva, ktorej majiteľom je koncern Heineken.
- 9 Spoločnosti Heineken a AB v konaní o kasačnom opravnom prostriedku napadajú rozhodnutie Gerechtshof. Zastávajú okrem iného názor, že Gerechtshof sa dostatočne nezaoberal otázkou, či spoločnosť Heineken vykonávala rozhodujúci vplyv na správanie spoločnosti AB a preto ich možno kvalifikovať ako jediný podnik.

Krátko odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 10 Táto vec sa týka súkromnoprávneho presadzovania práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže (články 101 a 102 ZFEÚ). Podľa judikatúry Súdneho dvora právne odlišné subjekty môžu byť žalované za spoločné porušenie práva hospodárskej súťaže, keď tvoria jediný podnik, pričom tento pojem v tomto kontexte označuje hospodársku jednotku.¹ O taký jediný podnik ide vtedy, keď

¹ Pozri okrem iného rozsudky zo 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions a i., C-724/17, EU:C:2019:204, body 28-47, a zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, body 32-44.

materská spoločnosť kontroluje správanie svojej dcérskej spoločnosti, čo je možné preukázať tým, že materská spoločnosť je spôsobilá vykonávať rozhodujúci vplyv na správanie dcérskej spoločnosti a taký vplyv aj skutočne vykonávala, alebo tým, že dcérska spoločnosť neurčuje svoje správanie na trhu sama, ale v podstate sa riadi pokynmi materskej spoločnosti, a to predovšetkým z dôvodu hospodárskych, organizačných a právnych vzťahov, ktorými sú tieto dva subjekty práva prepojené. Keď materská spoločnosť priamo alebo nepriamo vlastní celý alebo takmer celý kapitál dcérskej spoločnosti, platí domnienka existencie rozhodujúceho vplyvu. Túto domnienku však možno vyvrátiť tým, že materská spoločnosť preukáže, že hoci vlastnila (takmer) celý obchodný podiel dcérskej spoločnosti, v čase, keď k takémuto konaniu došlo, nedávala tejto spoločnosti pokyny, ani sa priamo či nepriamo, najmä prostredníctvom vymenovaných manažérov, nepodieľala na prijímaní rozhodnutí tejto inej spoločnosti týkajúcich sa dotknutej ekonomickej činnosti.²

- 11 Súdny dvor už o právomoci podľa (predchádzajúcej právnej úpravy) článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia v kontexte práva hospodárskej súťaže rozhodol v rozsudku z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, body 21 až 25 a 33). V tomto rozsudku Súdny dvor uviedol, že išlo o tú istú skutkovú a právnu situáciu, pretože dotknuté podniky sa na rôznych miestach a v rôznom čase podieľali na jedinom a pokračujúcom skutku porušenia práva zistenom rozhodnutím Komisie. Podľa názoru Súdneho dvora preto mohli predvídať, že môžu byť žalované na súdoch členského štátu, v ktorom mal aspoň jeden z nich sídlo, keďže sa podieľali na jedinom skutku porušenia práva a tak bolo isté, že zodpovedajú za škodu, ktorá z toho vznikla.
- 12 V rozsudkoch z 28. januára 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 64), a zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, body 45 až 46) Súdny dvor rozhodol, že súd musí vyhodnotiť všetky dostupné informácie, k čomu patria aj námietky žalovaného. V štádiu zisťovania právomoci sa však nevyžaduje, aby sa o sporných skutočnostiach, ktoré sú relevantné tak pre otázku právomoci, ako aj pre existenciu uplatňovaného nároku, vykonávalo dokazovanie.
- 13 Tento skutkový stav sa odlišuje od skutkového stavu v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide, pretože tvrdený skutok porušenia práva hospodárskej súťaže nezistila Európska komisia, ale grécky orgán pre hospodársku súťaž, a to výlučne vo vzťahu k dcérskej spoločnosti AB. Je isté, že spoločnosť Heineken sama nevykonávala žiadnu skutočnú činnosť na gréckom trhu s pivom. Žaloba proti spoločnosti Heineken je založená na tvrdení spoločnosti MTB, že spoločnosti Heineken a AB v čase porušenia článku 102 zo strany spoločnosti AB tvorili jediný podnik, pretože spoločnosť Heineken mala rozhodujúci vplyv na dotknutú hospodársku činnosť spoločnosti AB a že na tomto základe v rámci uplatňovaného skutku porušenia práva zodpovedá spoločne a nerozdielne. Úzka

² Pozri okrem iného rozsudok z 12. mája 2022, Servizio Elettrico Nazionale, a i., C-377/20, EU:C:2022:379, body 105-112.

súvislosť v zmysle článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia sa preto môže zakladať výlučne na tvrdenom rozhodujúcom vplyve. Ak žalovaný, ako je to v tomto prípade, tvrdenia žalobcu v tomto smere existenčne popiera, vzniká otázka, či súd aj v rámci skúmania svojej právomoci podľa článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia – v zmysle rozsudkov Kolassa a Universal Music International Holding – musí ako východiskový bod použiť domnienku uvedenú vyššie v bode 10, a to, že materská spoločnosť vykonáva rozhodujúci vplyv, keď vlastní (takmer) celý obchodný podiel dcérskej spoločnosti. V prípade kladnej odpovede na túto otázku musí súd v mieste sídla materskej spoločnosti pripustiť existenciu svojej právomoci vo veci žaloby proti zahraničnej dcérskej spoločnosti, iba žeby táto bola spôsobilá túto domnienku *a priori* (bez podrobnejšieho dokazovania) vyvrátiť. Naproti tomu ak súd v rámci skúmania svojej právomoci nesmie použiť túto domnienku, musí na základe tvrdení a námietok účastníkov o tejto záležitosti (bez podrobnejšieho dokazovania) skúmať, či existujú dostatočné indície na to, aby sa vychádzalo z toho, že materská spoločnosť mala rozhodujúci vplyv na dotknutú hospodársku činnosť dcérskej spoločnosti.

- 14 Odpoveď na túto otázku otvára priestor pre rozumné pochybnosti. Na jednej strane domnienka rozhodujúceho vplyvu uznávaná Súdny dvorom slúži na zabezpečenie úplného presadzovania práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže a je ťažké predložiť dôkaz opaku, ktorý je nevyhnutný na vyvrátenie domnienky rozhodujúceho vplyvu.³ Na druhej strane má nariadenie Brusel Ia svoje vlastné ciele a musí sa vykladať v kontexte týchto cieľov. V tejto súvislosti je dôležité, že článok 8 bod 1 tohto nariadenia sa musí vykladať reštriktívne, a to v tom zmysle, že tento výklad sa musí vzťahovať len na prípady výslovne zahrnuté nariadením, pretože sa odchyľuje od základného pravidla, podľa ktorého je príslušný súd v mieste bydliska žalovaného. Kladná odpoveď na predmetnú otázku vo väčšine prípadov povedie k tomu, že právnické osoby s medzinárodnými koncernovými vzťahmi môžu byť pre tvrdené porušenie práva hospodárskej súťaže žalované – bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte majú sídlo a v ktorej krajine bola vykonávaná predmetná hospodárska činnosť – na súde v mieste sídla právnickej osoby, ktorá priamo alebo nepriamo vlastní celý alebo takmer celý obchodný podiel. Osobitná súdna príslušnosť podľa článku 8 bodu 1 nariadenia Brusel Ia by preto v rámci práva hospodárskej súťaže mohla nadobudnúť širokú oblasť pôsobnosti.
- 15 Vzhľadom na pochybnosti pokiaľ ide o výklad nariadenia Brusel Ia a s ním súvisiacej judikatúry Hoge Raad predkladá vyššie uvedené prejudiciálne otázky.

³ Pozri rozsudok z 15. apríla 2021, Italmobiliare a i./Komisia, C-694/19 P, neuvverejnený, EU:C:2021:286, bod 58, a návrhy generálneho advokáta Rantosa vo veci Servizio Elettrico Nazionale a i., C-377/20, EU:C:2021:998, body 159-160.